

Universitätsbibliothek Paderborn

**Preceptoriu[m] Nico. [de] Lira ordinis seraphici Francisci/
siue Expositio tripharia breuis vtil[is] in decalogu[m] legis
diuine**

Henricus <de Frimaria>

Nicolaus <de Lyra>

Colonie, 19.05.1495

Secundo exponit[ur] sic. Sabbata sanctifices/ id e[st] summo studio illo die
p[re]cipue peccata mortalia ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-31207

TERCIUS

Ad qđ dđm ē qđ ecclia bene videt dispēſare i pđt
ctis duplici rōne. **Q**uo qz ecclia nō tm̄ vtiť po/
testate hūanayt rō supponit: s̄ etz potestate diuina
ideo eadē potestate dispēſat ecclia i pcepto diuino
qua deus ipam p̄didit. Ex hoc p̄z qđ q̄cunqz pot/
testatē vť clauēs ecclie p̄tennit: dei potestate p̄ten/
nit Luce decio. Qui vos spernit me spernit.

Scđo qz dispensatō vel sumit p̄ mādati rela/
tione. z sic vtz ē qđ ecclia vť minor potestas non
pōt dispensare i mandato superioris. vel sumit p̄
mandati it̄pretatione. pura declarando in quo
casu s̄m̄ intentionem legislatoris mandatorz obli/
get ad sui obseruantiam/ z i quo casu non. Et h̄
modo ecclia p̄t dispensare i pcepto diuino.

SELVADO exponit sic. Sabbata san/
ctifices id ē summo studio illo die p̄cipue peccata
mortalia caueas nihil i eo facinor̄s cōmittēdo. qz
multo pei⁹ ē peccare vť delinquere tali die sancta
q̄ i alia. **U**n̄ narrat h̄m̄s Gregori⁹ i libro tertio
dyalogoz/ qđ qđā legitima a viro suo cognita cū se
p̄cessionē iūgeret a Dyabolo rapit̄/ z multum ab
eo verat̄. Et si h̄ fit i p̄sonis legitimis: q̄nta pena
erit plectēd⁹ illegitim⁹ p̄cubit⁹. **U**n̄ dic̄ Aug⁹. i
libro de decē cordis. Dico tibi qđ sp̄ualit̄ obfues/
sabbatū nō quō iudei obseruāt. Corpali em̄ ocio
vacare volūt ad nugas z luxurias suas: multo at̄
meli⁹ facerēt si i agro suo aliqđ vtile die sabbati se/
minarent. qđ qđ i theatroz seditioib⁹ insisterent z
meli⁹ fem̄ie eoz lanas i sabbato fillarēt: qđ qđ totā
die in chorea impudice saltarēt. **U**n̄ Seneca de

PRECEPTA

risit sabbata iudeoz dicens eos perdere septimam
partē in vite sue. Un̄ i talibz implet illō Tenoz
p̄mo. Uiderūt eā hostes z deriserunt sabbata ei⁹
z hoc rationabiliter. Lū em̄ p̄ncipalis intentio le
gislatoris sit p̄pter hoc nos abstinere a corporalibz
opibus vt liberius possim⁹ vacare sp̄ualibz.
vt patet de Conse. distinctione q̄nta vbi sic dicit.
Ieiuniū magnū z generale est abstinere ab iniquē
tatibus z ab illicitis voluptatibz seculi quod est
p̄fectum ieiuniū. p̄ q̄ illoz sabbata merito de
ridentur qui tali die deuotione reiecta: soluz ocio
corporali z sue lasciuie vacant. ¶ Sciendum au
tem q̄ sunt duo peccata que maxime frequentan
tur dñic⁹ diebz z festiuis. scz chorea z ebrietas Et
ideo de chorea p̄mo notandum q̄ lz in se non sit
mortale peccatū: tñ ex quattuor circūstantijs con
trahit deformitatem p̄cti mortalis. ¶ P̄mo q̄ dex
tatione persone: puta si persona sit religiosa vl ec
clesiastica: tunc enim ratione scandali potest com
mittere peccatum mortale. ¶ Secundo ratione
temporis vt si fiat tempore missę vel alio deuotōis
tempore quis chorset. ¶ Tertio ratione loci vt
si fiat in ecclesia vel cimiterio: tunc enim propter
irreuerentiam deo in loco sacro exhibitam potest
committi peccatum mortale. ¶ Quarto ra
tione finis vel modi vt si fiat libidinosa intentio
ne vel etiam seruetur impudica gesticulatio vel
saltatio lasciuia prouocans ad libidinem Ad quā
intentionem videtur referri verbum Augustini sit
praepositum de decem cordis Et predictę q̄rtuoz

TERCIUS

conditiones cōplectuntur hoc metro. **T**empore
sine/loco/persona. chorea caueto. **S**cdo notā
dū ē ebrietate z gula qñ sint mortalia vl' venialia.
Nā vno^o ebrietas p̄t dīceremētē obnubilatō /
nē vl' gula p̄t ip̄ortare solā corporis īnguatiōem: z
sic nō s̄t peccata / s̄ pena pcti. vt p̄z. 15. q. p̄ma. ca
pitulo. Sane. **S**cdo ebrietas ip̄ortat imode
ratā potatōez vl' gulā imoderatā cū sumptōez.
z tūc s̄ ī talibz actibz q̄s intēdat vl' appetit īebrū
ri/ aut etz crapulari: sic vtrūqz ē pctm mortale: S̄
aut talia nec appetit nec intendit s̄ solo casu eueni
unt: sic solū s̄t venialia. Si etz ex fortitudine po
tus vl' nimietate cūbi/ vl' debilitate sumētis pueni
unt: s̄t venialia. p̄t notēt iura. di. 25. ca. Crimi
nis. **E**st aut notā dū q̄ trāsgressores hui^o p̄ce
pti vident specialit̄ memoriā amisisse. p̄pter quod
eis signāter d̄r. Memēto vt diē sabbati sc̄rifices
Nā īdeo vident memoriā amisisse/ qz nec recordā
tur eoz q̄ vident ī natura. vbi oīa vegetabilia et
sensibilia quierē appetunt post laborē. sic est vide
re ī aīalibz z plantis q̄ fructificāt z laborāt ī esta
te: sed quiescunt ī hyeme. Nec etz eoz que ī scri
ptura legim^o. Legim^o em̄ Gen. 2. q̄ dñs requie
uit diē septimo ab omni ope quod patrarat. Isti
aut laborāt p̄ totā septimanā pro misero corpore
sed ī diē dñico laborāt pro dānatione aīe: cuz tñ
deus preceperit tali diē vacare ab omni corporalī
opere/ vt homo liberius z quietius vacaret diuīo
cultui. Lūius vtrūqz isti vident obliti qui per totā
ebdomadam diēs sanctificāt laborando ī opibz

PRECEPTA

ficitis: sed diem dñicam polluunt z contaminant
intēdendo voluptatib; ebrietatib; z chorcis. Et
de his conquerit dñs Eze. 22. Sanctuaria mea
spreuitis; z sabbata mea polluitis: propterea da-
bo vos cōtempribiles omnib; nationib;: P

MERTIO exponitur sic. Demēto vt di-
em sabbati sanctifices ad ēvt illa die purissime cō-
templationis z pfecte quieti mentis intēdas ab oī-
bus mundanis cogitationibus vel occupatiōib;
te subtrahendo z p actū intime contēplatiōis p̄ita-
ti diuine liberrime vacando. qđ pprie puenit mē-
tib; contēplatiuis q̄ singula dei bñficia mente de-
uotissima ptractāt. z p q̄libet pcepto bñficio deo
pfectas gr̄a z cōdes exoliunt replicātes tota die
illud Isaie. 63. Miserationū dñi recordabor: lau-
dem dicā p oīb; que dedit nobis dñs d̄s nr̄. Et
istam quietē mentis in deo quelibet mēs deuota
feruent emulari d̄z pp̄ tria bōa q̄ ex̄ide sequunt̄
Primū est seminis deifici in aīa sepulti fructuo-
sa germinatō. qđ p̄z. qz multa semina p̄tutū natu-
ralit̄ hōī cōplātata latent in mente rōnali; z ibi q̄-
dam desid̄ia z ariditate mentis pereūt z desiccant̄
que oīa copiosum fructum pducere: si p lumen
gr̄e diuine z p feruorem deuotionis fecundarent̄.
Quod exemplum p̄z in sole materiali qui radijs sui
splendoris z feruoris terram penetrans semē i ter-
ra defossū z occultatum viuificat z fecundat: sic
etiam per lumen diuine gratie z feruorem dilectō-
nis z deuotiōis qua mēs q̄escit in deo: virtutū se-
mina in mēte rōnali latentia yberius fecundantur